28ՆՃԻ ԱԷՆԷ Ն. 4886 1911 ՅՈՒՆԻՍ 15/28 ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ 15 ՀԱԶԻՐԱՆ 1326)(2 ՐԷՃԷՊ 1329

30 ԲԱՐՄ.

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

30 ԲԱՐՄ.

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԷ ԳԻՆԵՐՈՒԹԻՒՆԸ — Սէնէլիկի 6 այլը
Իսթանպոլ իլլի — Ղրուշ 60 — 35
Թաշրա իլլի — » 85 — 45
Մէմալիքի էճնէպիյէ իլլի — Ֆրանկ 20 — 10

ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ վէ ՀՈՒՍԱՍ ԻՐԹԻՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իսթանպ իլլի այրընա բազարլըգ :
Թապ իսթիլէմէէն մէհգաթիպ իեաէ օլունմազ :

مجموعهٔ اخبار
كاوغلى تقسيم جادهسى نومرو ٦٥

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆՔԻ

ՔԻԼԻՍԷԼԷՐԻՄԻԶ ՄԷՆԶԱՐԷԻ ՄԻՒԷՍՍԻՖԷՍԻ

Թերզեան Կ-Բաթրիկին «Հովուական»ը նամը ալթընտա նէյր օլունան վէ միլլէթճէ գատիմտէն պէրու մէվճուտ օլուպ, հիւքիւմէթը Օսմանիյէ վէ Բոմա Քիւրսիի չէրիֆինէ մուսատտագ վէ պու անէ տէկին մէրի վէ ճարի հուգուգ վէ իմթիեազաթընա թապան թապանա մուխալիֆ օլան, վէ էֆրատը ճէմաաթըն գուրալարբյլա ինթիխապ օլունմըշ, իթիմատընը գազանմըշ օլան Երեսփ. Ժողովը միւհթէրէմ բէյլէրի, քեսթիպլէրի վէ պիւթիւն ազասընը հայսիեէթ վէ իզզէթը նէֆսի ալէյհինտէ թահգիրաթը հավի պուլընան թահրիրաթը մուզիրբէնին, ճէմաաթըն հէր սընքիքընա թէվզի իսիլմէսի վէ միւնտերիճաթընը զազէթալարտա օգուտմասը՝ զաթէն պէյն էլ ճէմաաթ ազիմ հէեէճան վէ թահրիքաթ հասըլ իթմիշ օլտուղը հալտէ, պունտան քիլիսէլէրտէ օգուտմասը պիր գաթ տահա հէեէճան վէ թահրիքաթա սէպէպ օլաճաղը մալիում վէ տէրքեար օլմասըյլա, Վէքիլ Արհ. Ցարութիւն Եպսկ. Ճամճեան իլէ չէհրիմիզ միւթէհարզանը ըէհապիյինին, մէզքիւր «Հովուական»ըն կէօնտէրիլմէսինտէ, պունտան քիլիսէլէրտէ օգուտթտուրըլմասընը էվվէլճէ թէճվիզ իթմէմէլէրի, մանգա մէզքիւր միւլահազաթտան նէյէթ իթմիշ, վէ պու միւլահազաթ՝ բէք հագգը օլմասըյլա, միւմաիլէյհիւմիւն թէտապիրը իհթիեաթ քեարանէսի, պիւթիւն չէհրիմիզ ճէմաաթը թարաֆընտան թագտիր օլունմըշ իքէն, ախիրէն Թերզեան Կ-Բաթրիգ թարաֆընտան իքինճի պիր մէքթուպտա թէքրար իսիլէն էմրը գաթի գարշըսընտա չարէսիզ գալարագ, վէ պաշգա տուրլիւ պիր չէյ եաբամաեարագ, իշպու «Հովուական»ըն քիլիսէլէրտէ օգուտմասընա գարար վէրիլմէսի, թէէսսիւֆ իտէրիզ քի, բազար կիւնիւ չէհրիմիզ քիլիսէլէրինտէ պիւթիւն աշխարհական մէճլիսլէրիմիզճէ, քեսֆէյի ավամ էհալիմիզճէ գօրգուլան սուի նէթիճէլէրի հասըլ իթմիշ, ազիմ գայթակզուրթիւնլարա սէպէպ օլմուշ, եար ու աղեարա գարշը մահճուպիյէթ հուսուլէ կէթիրմիշ, վէ հաթթա նասընա իղֆալ վէ թէշվիզ իսիլմիշ օլան պաղըլարընը, տավայը միլլիյէ գարշը չըգմասընտան վէ իչի իֆրաթա կէօթիւրմէք իսթէմէլէրինտէն նաչի պաղը նապէճա հարաքեաթ վուգուս պուլմուշ տըր։

Էվվէթ, պիզ տէ իգդար իտէրիզ քի, պունլար, շայեանը թէէսսիւֆ ահվալ տիրլէր։ քիլիսէլէր տէրունինտէ պու կիսկի նիւմայիշլէր օլմամալը տըր։ քիլիսէ՝ սըրֆ իպատէթէ մախսուս տըր, նիզա վէ արպէտա մահէլլի տէյիլ տիր։ Լաքին պու պապտէ գապահաթ քիմտէ՞ տիր։ գապահաթ՝ օ սուի հալլէրէ, թահրիքեաթա, պու եօլտա նիւմայիշլէրէ խօտպէխօտ սէպէպ օլանտա տըր։ Պիզ, պու ճիհէթի, պիր տէֆա տահա էթրաֆըյլա մէյտանա գօյմայը, մէգալէմիզին սօնլարընա թէրք իտէրէք, բազար կիւնիւ քիլիսէլէրիմիզտէ զուհուրա կէլէն չայեանը թէէսսիւֆ հատիսէլէրի խիւլասաթէն պէեան իտէլիմ։

* *

«Հովուական»ըն հէր հալտէ օգուտմասընա տաիր օլան էմր քի, — մութլագ սուրէթտէ էֆրատը ճէմաաթ պէյնինտէ գիյլ ու գալ չըգմասընը, քիլիսէլէրիմիզտէ պիր թագըմ ույղունսուզլըգլար վագը օլմասընը, պաշ-գաֆա եարըլմասընը, եար ու աղեարա գարշը մահճուպ օլմամըզը, վէլհասըլ էկէր գապիլ իսէ, ճէմաաթըն պիր գըսմընը օլսուն միւթէէսսիր վէ մէյհուս իտէրէք, քիլիսէ վէ մէզհէպինտէն սօզուութուպ կիթմէսինի իսթէմէքտէն պաշգա պիր չէյ աթի իտէմէյիզ, վէ պունուն իչին հէր տուրլիւ թահրիքաթատան պաշգա, Կ-Բաթրիկիմիզ թարաֆընտան Արհ. Ճամճեան Եպս. եազըլան պիր մէքթուպտաքի «օնլարըն թէհտիտլէրինտէն գօրգմայըն. գուրու բաթըրար տըր. հիչ պիր չէյ եաբամազլար» տէնիլմէսի՝ պիր գաթ տահա թահրիքէ սէպէպ օլուպ, մէզքիւր թահրիրաթըն հէր հալտէ օգուտթտրբլմասընը իսթէմէքտէքի մուզիրը էֆքեար ու նիհաթը թաստիգ իմմէքտէ տիր, — իչթէ մէզքիւր էմր, իչիթտիկիմիզ կէօրէ, չարշէնպիհ կիւսիւ Վէքիլ Ճամճեան Եպս. վարիտ օլմուշ, վէ բէնչշէնպիհ կիւնիւ զազէթամըզ սահիպը իմթիեազը վէ տիկէր պաղը Երեսփոխանլար խապէր ալարագ, ճումա ազգամը Երեսփ. Ժողով գոմիսիօնլարընընն խուսուսի պիր իճթիմաընտա պունուն պահը կէչմիշ, վէ «Հովուական»ըն քիլիսէլէրտէ օգուտուլմասընընն պիր չօգ ֆէնալըգլարա սէպէպ օլապիլէճէկի միւլահազասըյլա, պունուն օգուտուլմամասը իչին Ժողովրդապետլէր նէզտինտէ զայրը բէսմի օլարագ պաղը թէշէպպիւսաթընն իճրասը թէնսիպ իսիլմիշ տիր։

Ճումա իրթէսի ազգամը պու խուսուստա թէքրար զայրը բէսմի պիր իճթիմա վուգու պուլմըշ, վէ խապէրը մէզքիւրը իշտէն վէ երեսփոխան օլան վէ օլմաեան, խուսուսիյլէ զայեուր՝ վէ միլլէթբէրվէր Բրգնիքլիլէր, Մուշլու պիր խայլը էֆրատը ճէմաաթ, մանէլլի իճթիմայէ կէլմիշլէր, վէ ճիւմլէսի՝ Թերզեան Կ-Բաթրիկին հուգուգ վէ հայսիէթը միլլէյի մուխիլ հարաքեաթընը թագպիհէն, տավայը միլլէթի սօնունա գատար վէ հէր նէ օլուրսա օլսուն միւտաֆաա իտէճէքլէրինի վատ վէ թէահիւտ իյլէմիշլէր տիր։ Ֆագաթ հազըր պուլունան պաղը երեսփոխանլար, հէր հալտէ իթիտալը տէմին վէ սիւքիւնէթին մուհաֆազասընը, վէ էվվէլճէ քիլիսէլէրիմիզ Ժողովրդապետլէրինէ միւրաճաաթլա, մէզքիւր թարիրաթը օգուտաեա թէշէպպիւս իթսէլէր պիւլ, իլէրտէքի ֆէնալըգլարը նազարը տիզգաթա ալարագ, պու ֆէնալըգլարա սէպէպիյէթ վէրմէմէք իչին, էմրը պասիրէթի, իհթիեաթը էլտէն պրագմամալարը խուսուսընտա էն սօն տագըգաեա գատար բէճա իթմէքտէն տուր օլունմամասընը թավսիյէ իյլէմիշլէր տիր։

Պէօյլէճէ բազար սապահը, Գալաթատա Մայր եկեղեցիմիզէ, Պէյօղլուսնտա Ս. Յովհան Ոսկեբերան, Աթոռանիստ Ս. Աստուածածին, Ս. Երրորդութիւն վէ Բանկալթիտէ Անարատ Յղութիւն քիլիսէլէրիմիզտէ։ Իմտի պու քիլիսէլէրին, հագըգէթէն վէ ճիրտէն քիլիսէբէրվէր, ճէմաաթէրվէր Ժողովրդապետլէրինէ, ումում ճէմաաթ նամընա թագտիմը թէշէքքիւր, վէ Ռոքոսեան Վ.ին հարէքէթինէ վէ պունճա ֆէնալըղա սէպէպ օլմասընտա տա, էզհէր ճիհէթ թէէսսիւֆ իտէրիզ։ Շուրայը տա պէեան իտէրիզ քի, Ոսկեբ. քիլիսէսինին վագրայը միւէսսիւֆէսի իլք տերէճէսինտէ գալմամըշ տըր։ Սապահ սաաթ 8տէն էվվէլ, Ռոքոսեան Վ.ին «Հովուական»ը պիր թագրիպ օգուտըղընը, վէ պիր միւհթէրէմ երեսփոխանէն թահգիր վէ Բրգնիկլի զայեուր կէնճին տարպ իտիլտիկինի վէ պաղը երեսփոխանլարըմըզա հագարէթ օլընտըղընը խապէր ալան երեսփոխանլար վէ պիր չօգ խալգ, երքէք գատըն, հէման հէր թարաֆ քիլիսէլէրինտէն Ոսկեբերան քիլիսէսինէ կէլէրէք, ավլիտէ, երեսփոխանլարըմըզտան Զարեհ էֆ. Շիշմանեան միւէսսիր պիր նութգ իրատ իլէ, ճէմաաթըն պուլունտըղը հալի, Թերզեան էֆ.նին պու հալէ սէպէպիյէթ վէրտիկինի իյզահ, վէ սապահլայըն Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ Ռոքոսեան Վ.ին արպէտա հալի քէսպ իտէճէկի անլաշըլմասը իւզերինէ, ատօրթ երեսփոխանլար՝ «կիւնահը ատպէպ օլանըն վէ պաղը հէմբալարընընն պօյնունա օլսուն» տէյէրէք չէքիլիրքէն, պու արա զայեուր վէ հուգուգ ու հայսիյէթը միլլիյէ չէվգ ու զայրէթիյլէ սիւզան օլան Բրգնիկլի Պ. Մկրտիչ Ապահան նամ տէլիգանլը, Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ թահրիրաթն օգուտմագտա օլսուղընը խապէր ալարագ, սէրիան եէթիշմիշ, վէ պունուն իչէրի կիրմէսի իւզերինէ, հազըր պուլունան պաղը մուխալիֆլէր, մէրգումըն իւզերինէ հիւճում իտէրէք, քիլիսէ իչինտէ ֆէնա սուրէթտէ տէօյմէյէ պաշլամըշլար, վէ մէրգում տախի միւմքին մէրթէպէ քէնտիսինի միւտաֆաա իյլէմիշ տիր։ Այնի վագրթտա միւսինն վէ միւհթէրէմ պիր երեսփոխան՝ միւնազաայը մէնէ վէ պիշարէ Բրգնիկլիյի գուրթարմաեա չալըշտըղը սըրատա, միւմաիլէյի երթէրէք, քիլիսէնին խարիճի գարուսընտաքի 5-6 աեազ մէրտիվէնտէն աշաղը ամմըշլար տըր։ Համտ օլսուն՝ ՝է՝ միւմաիլէյհէ, նէ՝ տէ մէրգում տէլիգանլըեա պիր կէօնա ֆէնալըգ օլմամըշ տըր։ Իչթէ պու սուրէթլէ Ռոքոսեան Վ., թահրիրաթը օգուտմասընտան վէ Թերզեան Կ-Բաթրիկիմիզ, բուհանի չօպանըմըզ տա, էլպէթթէ պու խապէրլէրի ալմասընտան տօլայը բահերանէ հիսապերի մահզուզ օլմուշ տըր։

Լաքին, ուիկեր քիլիսէլէրիմիզ Ժողովրդապետլէրի, Ռոքոսեան Վ. կիպի՝ ճէմաաթը աճըմամազըգ, քիլիսէնին գուստիյէթինի մուհաֆազա իթմէքլիկի հէր տուրլու միւլահազաեա թէրճիհ իթմէմէզլիք իթմէմիշլէր տիր։ Էվվէթ, օնլար տա, ամիրլէրինտէն կէլմիշ օլմուղը իչին, ալտրգլարը էմրի իճրա իթմէք իւզրէ «Հովուական»ը օգուտմաեա թէշէպպիւս իթմիշլէր, հաթթա պունուն իչին իսրար տախի իյլէմիշլէր իսէ տէ, վագը օլաճագ ֆէնալըգը կէօրէրէք, խուսուսաա քիլիսէտէ արբապղծուրիւնա սէպէպ օլմագ իսթէմէեէրէք, օ «Հովուական»ըն օգուտմամասընը թէրճիհ իյլէմիշլէր տիր։ Պէօյլէ օլմուշ տըր Մայր եկեղեցիմիզտէ, պէօյլէ օլմըշ տըր Ս. Երրորդութիւն, Ս. Աստուածածին վէ Բանկալթիտէ Անարատ Յղութիւն քիլիսէլէրիմիզտէ։ Իմտի պու քիլիսէլէրին, հագըգէթէն վէ ճիրտէն քիլիսէբէրվէր, ճէմաաթէրվէր Ժողովրդապետլէրինէ, ումում ճէմաաթ նամընա թագտիմը թէշէքքիւր, վէ Ռոքոսեան Վ.ին հարէքէթինէ վէ պունճա ֆէնալըղա սէպէպ օլմասընտա տա, էզհէր ճիհէթ թէէսսիւֆ իտէրիզ։ Շուրայը տա պէեան իտէրիզ քի, Ոսկեբ. քիլիսէսինին վագրայը միւէսսիւֆէսի իլք տերէճէսինտէ գալմամըշ տըր։ Սապահ սաաթ 8տէն էվվէլ, Ռոքոսեան Վ.ին «Հովուական»ը պիր թագրիպ օգուտըղընը, վէ պիր միւհթէրէմ երեսփոխանէն թահգիր վէ Բրգնիկլի զայեուր կէնճին տարպ իտիլտիկինի վէ պաղը երեսփոխանլարըմըզա հագարէթ օլընտըղընը խապէր ալան երեսփոխանլար վէ պիր չօգ խալգ, երքէք գատըն, հէման հէր թարաֆ քիլիսէլէրինտէն Ոսկեբերան քիլիսէսինէ կէլէրէք, ավլիտէ, երեսփոխանլարըմըզտան Զարեհ էֆ. Շիշմանեան միւէսսիր պիր նութգ իրատ իլէ, ճէմաաթըն պուլունտըղը հալի, Թերզեան էֆ.նին պու հալէ սէպէպիյէթ վէրտիկինի իյզահ, վէ սապահլայըն Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ Ռո-

քոսեան Վ. Թարաֆընտան «հօվուական»ըն օգունմասը վէ պունըն 'նէթինճէսի օլարագ քիլիսէ աէրունինտէ զուհուրա կէլէն հատիսէյի միւէյյիմէտէն տօլայը թէէսսիւֆիւնիւ իզհար էյլէմիշ տիր։

Զարեհ էֆ. Շիշմանեան, իլք ազգամը, հաեաթլարընը պիլէ պու տավա ուղրունա ֆէտա իթմէյի վատ իթմիշ օլան Մուշլուլարտան պիր գաչըընը, մէզգիւր քիլիսէ տախլինտէքի հաատիսէյէ էօն անագ օլմալարընտան տօլայը տախի իզհարը էսէֆ իթտիկինտէն, հազըր պուլընան պիր չօգ Մուշլուլար՝ Զարեհ էֆ.նին սէօզլէրինտէն միւթէէսսիր օլարագ, միւմաիլէյհին իյմա իթտիկի Մուշլուլարըն հարէքէթինի թագպիհ իթմիշլէր, վէ հուգուգ ու հայսիյէթը միլլիյէնին մուհաֆազասընա պիւթիւն Մուշլուլարըն՝ ումում միլլէթլէ պիրլիքտէ սատըգ օլտուգլարընը թէէքիտ իթմիշլէր տիր։—Զարեհ էֆ.նին նութգը ալգըշլանմըշ տըր։

Պու սըրատա պազըլար, Ռոքսոսեան Վ.ին նէզտինէ կիտէրէք, «հօվուական»ը ալմըշլար, վէ էհալիտէն պազըըը, չիտտէթի հէյէճան թէէսսիրիյլէ, մէզգիւր թահրիրաթը եագմըշլար տըր։

Վագըա պու մուամէլէ, պազըլարա սուի թէէսսիր իտէպիլիր, լաքին նէ՛ չարէ քի խալգըն հէյէճան վէ իզթիրապը պազէն հուսուսը մաարուֆէյի թէճավուզ իտէրսէ, եինէ մէսուլիյէթին պէօյլէ գըյմընը, միւսէպպիպ եախօտ միւսէպպիպլէրինտէ արամագ, հիչ օլմազսա ատալէթը ինսանիյէճէ պիր պօրճ տըր։ Նիչին տէրլէր. «գապահաթ էօլէնտէ՞ մի էօլտիւրէնտէ՞ մի։» Զօգ տէֆա, գապահաթ էօլտիւրէնտէ օլմաեըպ, էօլէնտէ օլտուգը նիչէ վուգուաթլարլա սապիթ օլմուշ տըր։ Անճագ օ մանէասըզ թահրիրաթ եազըլմասա, եախօտ օգունմասա իտի, պու հալլէր վագը օլու՞ր մը իտի։

Զարեհ էֆ.նին նութգընտան սօնրա, հազըրունտան Ստեփան էֆ. Էմիրզէնին վագը օլան թէքլիֆի իւզէրինէ ումում հուզզար Թարաֆընտան Երեսփ. Ժողովա պէեանը իթիմատ օլունմըշ տըր։

Բազար կիւնիւ, Աթոռանիստ Սուրբ Աստուածածին քիլիսէսի ավլուսինտէ, արեսփոխանլարտան Մանուկ էֆ. Մարիկեան իլէ զավէլմըզ սահիպը իմթիաղը տախի պիրէր նութգ իրատ էտէրէք, ճէմաաթըն պուլունտուղը պուհրանըմըզ հալին սէպէպլէրինի, Թերզեան Կ-Բաթրիգ իլէ Երեսփ. Ժողով, եախօտ ճէմաաթ պէյնինտէքի իխթիլաֆըն նէտէն իպարէթ պուլունտուղընը, վէ օգունմասը իսթէնիլմէնէն թահրիրաթըն րուհը վէ էսասը նէյէ տաիր իտուկինի թէֆէրրուաթըյլա թարիֆ վէ իզահ իթմիշլէր, վէ վուրուլմագ իսթէնիլէն տարպէնին թա ճէմաաթըն գալպինա հիչան ալընմըշ օլտուղընը վէ պիւթիւն մեսէլէտէ՝ տինէ, մէզհէպէ, քիլիսէյէ, րաքալըղա գարշը հիչ պիր շէյ օլմաեըպ, անճագ Պապը Ալինէ վէ Ռոմա Քիւրսիի չէրիֆինէ մուսաատագ օլան հուգուգ վէ իմթիեազաթը գատիմէի միլլիյէ իւզէրինէ միւէսսէս օլարագ, զաթէն մէվճուտ օլան վէ ա՞քեամը միւեաքէրճէսի մուճիպինճէ չիմտիյէ գատար Կ-Բաթրիգլէր, Եպիսկոպոս-Մէթրապօլիտլար, (Թերզեան էֆ. տէ տախիլ օլարագ)ինթիխապ օլունմըշ, վէ խարէջի ճէմաաթ րուչէթ խալմըշ պուլընան Նիզամնամէյի միլլինին, ինթիխաճաթը չէմանիէյէ կէօրէ թատպիլէն վէ Սինոտ հէյէթինճէ տէ թաստիգէն թանզիմինէ չալըշըլմասընտան պաշգա պիր շէյ օլմատըղընը, վէ պունա իսէ, Սապպաղեան Կ-Բաթրիկին րէյի, Փօհունեան վէ տիկէր Եպիսկոպոսլարըն Թաստիգի, վէ Տէրխաստէթտէքի վէքիլէրի վասըթասըյլա Բաբա հազրէթլէրինին հիւսնի մուվաֆագաթլարը միւնգամմ օլտըղընը անլաթմըշլար, վէ, «պիլմէլիք քի, պունտա, Երեսփոխանական հէյէթինէ վէ հէյէթի մէզգիւրէյի պինլէրճէ գուրալարըյլա ինթիխապ իթմիշ օլան ճէմաաթըմըզ էֆրատընա, Կ-Բաթրիկլիգ Թարաֆընտան «տինսիզ, մէզհէպսիզ, չիւրիւք, զէհիրնաք» ահնիլմէյէ նէ՞ սէպէպ, նէ՞ հագգ վար տըր, վէ պու չիրքին Թապիրլէր, մուզիրր րուհ վէ ֆիքրլէր իլէ տօլու մնքթուպլարը, «հօվուական»լարը կէօնտէրմէքտէ, քիլիսէլէրտէ օգութմագ իսթէմէքտէ նէ՞ հիքմէթ վար տըր» տէմիշլէր, վէ պու կիւն, «հօվուական»ըն օգունմասը իսթէնիլմէմէսի, մահզա ճէմաաթա գարշը թահգիրամիզ օլտըղընտան, ֆէնա նէթիճէլէրի ինթաճ իթմէսի իհթիմալ վէ թէհլիքէսինին էօնիւնիւ ալմագ իչին թուտկինի սէօյլէմիշլէր տիր։

Պիւթիւն հազըրուն, պու իյզահաթտան ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլմուշլար, վէ օն իքի սէնէ զարֆընտա կէօյլէրէ չըգարտըգլարը չօպանըն, միլլէթի չու հալլէրէ կիրիֆթար իթմէսինտէն տօլայը թէէսսիւֆ իթմիշլէր տիր։

Բազար կիւնիւ, Օրթագէօյ քիլիսէսինտէ տախի հէր նէ գատար պու «հօվուական» Ժողովրդապետ Թարաֆընտան օգութուլմագ իսթէնիլմիշ իսէ տէ, էհալինին մուխալիֆէթի իւզէրինէ օգունամամըշ տըր։

Պէօյիւքտէրէ քիլիսէսինտէ, սօն Պատարագտան սօնրա, Կըեմէս Վ. Մանուէլեան, էլինտէ մէզգիւր Թահրիրաթը Թութարագ, գաաա կէլմիշ իսէ տէ, օ արա քիլիսէտէն հէր քէս չըգմըշ օլտուղընտան, օգունմա՞շ մը, օգունմամը՞շ մը անլաշըլամամըշ տըր։

Սամաթիա քիլիսէսինտէ օգունմամըշ, Գատըքէօյ քիլիսէսինտէ, էվվէլճէ քիլիսէ գապըթահըն թահթը նէզարէթինէ ալընարագ օգունապիլմիշ տիր. տիկէր քիլիսէլէրիմիզտէ օգունուպ օգունմամըշ օլտուղը էհէմմիյէթտէն արի օլտըղընտան թահգըգաթը քէյֆիյէթէ լիւզում կէօրիւլմէմիշ տիր։ Անճագ Ս. Յակոբ մատուռընտա, Թա սապահլայըն, իլք Պատարագ էսնասընտա, պազը խասթալար, տուհնաատան պէզմիշ պիչարէլէր մուվաճճէհէսինտէ օգունմըշ տըր։

Գատըքէօյ՝ քիլիսէսինտէ Զամարեան էֆ. նամ կէնճ, «հօվուական»ը օգութմայը մէն իթմէք իսթէտիկինտէն, Աչճեան Վ.՝ գապըթահա խապէր կէօնտէրմէքլէ, միւմաիլէյհ գարագօլա կէօթիւրիւլմիւշ իսէ տէ, պազը միւթէհայիր զաթլարըն քէֆալէթիյլէ սալը վէրիլմիշ տիր։ Պու սըրատա Զամարեան էֆ.տէն իչի անլաշան գարագօլտաքի զապիթ, —էյիթտիկիմիզէ կէօրէ,— «տէսէնիզ քի սիզին բաթրիկնիզ՝ իքինճի պիր Համիտ իմիշ» տէյի պէեան էյլէմիշ տիր։

Շայեանը տիգգաթ տըր քի, պու նիւմայիշլէր էսնասընտա, քիլիսէլէրիմիզտէ պիր չօգ գատընլար տախի հազըր պուլունմըշ, վէ օնլար տա, Թերզեան Կ-Բաթրիկին Նապէճա Թահրիրաթըյլա ճէմաաթ պէյնինտէ իխթիլաֆ չըգարըլմագ իսթէնիլմէսինէ, տիեանէթէ խալէլ կէթիրիլմէսինէ, վէ պիլա սէպէպ քիլիսէլէրտէ պու գատար ուղուշուգլուգլարա սէպէպ օլունմասընա թէէսսիւֆ իթմիշլէր տիր։ Պազը քահանալարըմըզ իսէ, ուզագտան սէյիրճի օլմուշլար, վէ պազըսը տա, չու մէնզարէյի միւէսսիֆէյի մէն իչին սուլհբէրվէր պիր մէսլէք իթթիխազը էտէրինէ, զալեանը էհալիյի տահա զիեատէ թահրիք իտէճի պիր վազիյէթ ալմըշլար տըր։ Նէ՞ կիւզէլ րուհանի վազիֆէշինասլըգ…

* * *

Իշթէ, չըգան բազար կիւնիւ, չէհրիմիզ պիւթիւն Էրմէնի-գաթօլիքլէրիմիզին ազիզ կիւնիւ, պէօյլէ պիր նուրէթտէ կէչմիշ տիր։ Էկէր ինսան սօղուգ գան իլէ, րահամ պիր ֆիքր իլէ տիւշիւնէճէք օլուրսա, պու հալէ մուամէլէ մը տէսին, էսէրը ղաֆլէթ վէ սաիրէ մի տէսին, վէլհասըլ նէ՞ տէսին, պիլէմէզ։ Հագգըէթէն չու հալիմիզի պիզ նէ՞ սուրէթլէ հալլ իտէպիլէճէկիմիզի պիլէմէյօրուզ։ Ինսանըն ինանմագ կէլմէեօր քի, պուննա ֆէնալըգլարըն սէրը սէպէպի չըգան սէնէ պու վագըէթլարտա էլիմիզլէ, գուրպալարըմըզլա, բարալարըմըզլա, քէնտիսինէ մուխալիֆ օլանլարըն ֆէնա քիչի օլմագլա, ովսանճալարլա Իսթանպօլա կէթիրտիկիմիզ՝ Ատանա Մէթրապօլիտը սապըգը Թերզեան Պօղոս Եպիսկոպոս, եախօտ պու կիւնքի Կ-Բաթրի՞գ մի տիր, եօգսա օնուն Թագլիտինտէ պիր տիկէրի՞ մի տիր։ Աճապա բիւեւ իչինտէ՞միյիզ, ուեանը՞գմըեըզ։ Է՛, 1908-9տան պէրի Թերզեան մուխալիֆլէրի օլան միւհթէրէմ զաթլար, սիզ մարգարէ՞ մի իտինիզ, նէ՞ իտինիզ, վէ պիզ, — արթըգ պու կիւն իզրար իտէլիմ, — նէ՛ գատար զաֆիլ, նէ՛ գատար ճահիլ իմիշիզ։ Լաքին պու զաֆլէթ վէ ճէհալէթին ճէզասը արթըգ քեաֆի տէյի՞լ մի տիր…։

Ցազաթ հէր նէ օլուրսա օլսուն, պու հալէ պիր նիհաէ վէրիլմէսի նէ իլէ գապիլ իսէ, պիր ան էվվէլ օնուն իթթիխազընտան կէրի տուրուլմամասը, լիւզումը գարտաշլըղընը հիսս իթմէքլիկին, ինճա իթմէքլիկին արթըգ սըրասը կէլտի զաննը իտէրիզ։

Զաթէն Թաշրալարտան կէլէն միւթէատտիտ մէքթուպլար վէ թէլէկրաֆլար, Իսթանպօլ ճէմաաթըյլա հէմֆիքր օլարագ, Թերզեան էֆ.նին մէսլէքինի մուախէզէ վէ թէնզիտ իտիեօրլար։ Բազար կիւնքի քիլիսէլէր վագըասը տա՝ ճէմաաթըն ումումը միւթթէֆիգ վէ հէմֆիքր օլտուղընը իսպաթ իթմիշ տիր։

Ճէմաաթ, Թապիյէթիյլէ իֆթիխար իթտիկի տէվլէթինէ նէ գատար սատըգ իսէ, րուհանիյէթէն մէնսուպ օլտուղը Գաթօլիք Քիլիսէսինէ վէ Ռոմա Քիւրսիի չէրիֆինէ տէ օ գատար սատըգ վէ միւթի տիր։ Լաքին այնի աէրճէտէ, մէվճուտիյէթը միլլիյէսինի, հուգուգ վէ իմթիեազաթը գատիմէսինի վէ իզզէթը նէֆսինի տէ մուհաֆազա վէ միւտաֆաատան պիր ան կէրի տուրամազ։ Ճէմաաթըն իչինտէ թէֆրիգաեա, իսթիրլաֆա հիչ պիր սէպէպ եօգ տըր. պու թէֆրիգա վէ իխթիլաֆը հուսուլէ կէթիրմէյէ չալըշմագ, սէպէպ օլմագ՝ էն պէօյլէ ճինաեէթլէրտէն տիր։ Պինաէն ալէյհ բազար կիւնքի հատիսէլէրին մէքերրիւրիյէթինիւ վէ սահա պէտթէր հալլէրի մէն իթմէք իւզրէ, ինապընըն ինըասընը, Երեսփ. Ժողովըմըզտան սուրէթը գաթիյէտէ պէքլէրիզ։ Շիմտիյէ գատար Երեսփ. Ժողով, քէնտիսինէ թէվտի օլունան միլլէթճէ վազիֆէլէրի հիւսնի իյֆա իթտիկի կիպի, պու սօն վազիֆէյի տէ իյֆա իթմէլի տիր։

ԱՏԱՆԱ

«Մեծմուար Ախպար» սահիպը իմթիեազը էֆէնտիյէ,

Էվվէլա եազաճաղըմ մատտէլէրի միլլի լիսանըմըզ պուլունան էրմէնիճէ եազամատըղըմտան տօլայը թէէսսիւֆիւմիւ պիլպիրան, մահզա ումումիյէթլէ մէնաֆիի միլլէթ վէ պիլխասսա Ատանա էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթըմըզըն խայրիֆաւէ վէ խապը զաֆլէթտէն իյգազլարը իչին եազըլան իշպու մէգալէի աճիզէյի, միլլէթ վէ տինտանէթէ ճիտտէն խատիմ վէ նաֆի օլան ճէրիտէյի միւթթէպէրէնիզին պիր քէօչէսինէ տէրճինի խահիշ էտէրիմ։

Պու կիւնլէրտէ Ռոմատան Թերզեան Կ-Պատրիարքըն պիր կոնդակը կէլիպ, պիլա մուճամամաթ քիլիսէմիզտէ օգութտուրուլտու։ Պիզիմ պուրա ճէմաաթըմըզ իւչ գըսմա մինգասէմ տիր. պիր գըսմը տօղրուտան վէ տօլայըտան Թերզեան էֆ.նին եազը պալը իլէ պէսլէնէն Թագըմ տըր. իքինճի գըսմը՝ Թերզեան Գերապայծառըն էօթէտէն պէրի հարաքէաթը միւսթէպիտանէսինէ նազարը նէֆրէթլէ պագան վէ պու եիւզտէն գալպէն քէնտիսինտէն սօղուեան վէ քիլիսէտէն թէպահուտ էտիպ, նէ՛մէ լազըմ տէյէնլէր տիր. իւչիւնճիւսիւ իսէ, իւմմի վէ ֆագիր վէ վագըփ միւէյյիմէտէն ֆէլաքէթզէտէ օլանլար տըր քի, պիչարէլէր կիւնլիւք եէճէնէքլէրինին թէտարիքինտէն մաատա հիչ պիր չէյէ մէշղուլ օլամազլար։

Իշթէ պիզիմ զայեուր վարդապետլէրիմիզ, պու ֆըրսաթտան պիլիսթիֆատէ, զաթէն զէհիր վէնպէրէք իլէ տօլու, վէ պէյնի էլ միլլէթ ֆէսատ վէ նիֆագ թօխումը սաչմագտան մաատա հիչ պիր չէյէ եարամաեան մէզգիւր կոնդակը՝ քէնտիլէրի Թարաֆընտան լազըմ կէլէն մուզիրր իլավէլէրի վէ սուի թէէվիլլաթը, մունթազամ գանուն տէրքենարը կիպի զամմ իտէրէք օգումաեա մուվաֆագ օլտուլար։ Պունա տա գանաաթ իթմէյիպ, պիր տէ էվտէն էվէ կէզէրէք րասթ կէլտիքլէրի սատէտիլանը, «Սթանպօլ էրմէնի-գաթօլիքլէրի տինսիզ իմիշլէր, ֆէտայի վէ մէզհէպսիզլէր իլէ տօլու պիր մէճլիսլէրի վար իմիշ. պու մէճլիս՝ սէվկիւլիւ Գերապայծառըմըզըն էմրի ալթընա կիրմէյօր, քիլիսէյի, մէզհէպի հիչ էհրինէ գօյմուեօր, վէ պէօյլէ կիտէրսէ Գաթօլիք տինանէթիմիզի տէ իչիմիզտէն գալտըրաճագլար իմիշ տէ, օնուն իչին Հօգեւոր Տէրիմիզ սիզլէրի սագընտըրմագ իչին կոնդակ կէօնտէրմիշ…» վէ սաիրէ մուզայիրը վիճտան սէօզլէրլէ իզֆալ իթմէքտէն չէքինմէեօրլար…։ Զավալլը քահանայլար պէօյլէ իթմէզլէրսէ մէնֆաաթը չախսիյէլէրինէ տօգունուեօր… Հէր նէ իսէ, չիմտիլիք պու վարդապետլէրի պըրագըպ, կոնդակ հագգընտա պահսա պաշլայալըմ։

Պու կոնդակ, Ստանպօլ Գաթօլիք ճէմաաթըմըզը մէզհէպսիզ, հերետիկոս, հերձուածող տէյի վաֆթիզ իթտիքտէն սօնրա, Էրմէնի վէ Բրօթէսթան միլլէթտաշլարըմըզըն տա մէզհէպլէրինին եանլըշլըգլարընը նէզաքէթ վէ թէրպիէյէ գարշը հուգլէրինէ վուրուեօր, վէ էհալիմիզ տէ պու պապտէ քէնտիսինէ իմթիսալ էթմէյի նասիհաթ վէ թէնպիհ էտիեօր քի, պու ճիհէթի պիզէ չօգ զարար կէլդի։ Պիր րուհանինին, պիր Եպիսկոպոսըն վազ վէ նասիհաթընըն թէէսսիր վէ տէյէրի, ֆիիլինէ կէօրէ միւէսսիր վէ միւսմիր օլապիլիր։ Թերզեան Կ-Բաթրիգ, պիզ Ատանալըլարա վէ պիւթիւն էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթընա. մէզգիւր կոնդակըյլա Բաբատան գիեասէ Բաբավի, տին մաստէլէրինտէ սայիր մէզհէպլէրտէն միւհթէրիզ վէ քէօրքէօրիւնէ քէնտիսինին հէր պիր էմրինէ մինգատ օլմագլըղըմըզ կէրէք իտուկինի էմր վէ թէհտիտ էտիեօր։ Միւշարիլէյհէ սուալ իտէրիմ քի, Ատանատաքի օն սէքիզ սէնէլիք պէնաճ վէ հէմէֆքեարըմըզա մէչհուլ սապըգ Եպիսկոպոսըըը միւտատէթինտէ, մէզգիւր վազընըն ամիլի օլտուղընը գանաաթը վիճտանիյէսիյլէ իթիրաֆ էտէպիլի՞ր մի. տին մատտէլէրինտէ Գաթօլիքլիքտէն խարիճ մէզհէպլէր իլէ իխթիլաթ էթմէտիկի ճիհէթ գալմը՞շ մը տըր. պիզ պու խուսումըզը հավատան սէօյլէմէօրըզ. պունլար, զէնաի չէմսին ինքեար օլունմատըղը կիպի վէ եախօտ «մըզրագ չուվալա կիրմէզ» տարպը մէսէլի գապիլինտէն չէյլէր տիր. Կնունքլարտա, պսակլարտա, քէնտի սէօզիւնճէ, հերետիկոս կնքահայրլա՞ր մը պուլունմատը. Գաթօլիք գըզլարընը աշչամտան քէնտի պիզզաթ վէ եախօտ պէնտէկեան քահանայլարընա խոստովանանք էտիպ-էթմիյիպ, սապահլայըն չիմտիքի հերետիկոս չաղըրտըղը քիլիսէյէ պսակ օլմաեա՞ մը կէօնտէրմէզտի. սօնունտա տա, «հիչ տէյիլ իսէ խոստովանանքընը պիզ էթտիք» գուրու սէօզիւ իլէ վիճտանընը րահաթ էթմէյէ մի չալըշմատը։ Հերետիկոս տէտիյի, հերետիկոս թէամիյէ էթտիկի քիմսէլէրին ճանլարը իչին Գաթօլիք քիլիսէսինտէ Պատարագ վէ Հոգեհանգի՞ստ մը եաբմատը. հէմ էօյլէ իչին քի, թէմտէ Գաթօլիքլէյին թէրագգըյընա չալըշանլարըն պիգզաթ Թերզեանտան թէչվիգ էտիլէրէք մահվընա գատար չալըշմըշլար տըր…։ Պըթալըտան սօնրա

տա Լուսաւորչական քիլիսէլերինտէ՛ հէր էմսալինէ իմթիսալ էտէն վէ հէր էվամիրինէ զօլայճա պօյուն էյէն սէվկիլի- քահանայլարըյլա Էրմէնի վէ Բրօթէսթան հօգեհանգիստ վէ ճէնազէլերինտէ հազըր պուլունուպ տուա էթմէսի, Բոմատան իզին կէթիրթմիչ կիպի կէօսթէրէրէք, «արթըգ Էրմէնիլէրէ պըզ վէրէպիլիրսինիզ» անյի գաթօլիք ճէմաաթընա մուսաատէ իթմէսի, վէ պէօյլէճէ չօգ գըզլարըմըզըն էմրինէ կէօրէ էվլէնմէսի, Ամէն. Խապաեան Կաթողիկոսըն տա էլլէրինի էօբմէսի, ամմէյէ մալիւմ չէյլեր տիր: Կոնդակընտա պիլղէրէ մէն էթտիյի չէյլէրին քէնտիսի վազգէչտա նի՞չին մուղայիրինի եապմըշ տըր: Պու չէյլէրի, Էրմէնի միլլէթտաշլարըմըզը չօգ սէվտիյինտէ՞ն մի եապմըշ տըր: Էկէր էօյլէ իսէ, խայթր, մուհապպէթ իչին Գաթօլիք քիլիսէսինէճ տին մատտէսի վէ քիւլլիէն մէմնու սաեըլան պալէատէ մուհարրէր էֆալ վէ հարաքաթը, էօյրէնմէյի Աստուածաբանութիւնըն հա՞նկը գավայտինէ թաթպիգ էթմիչ տիր: Եօգ էկէր պէն Էրմէնիլէրի Գաթօլիք էթմէք իչին էօյլէ եապտըմ տէմիչ իսէ, նասըլ քի տէմիչ տիր, տէմէք քի պէօյլէ կիւնահ իշլէմիշ օլտուղընը, քէնտիսի անլամագ իսթէմէտէն պիլէ անլաթըեօր: Առաքեալըն տէտիյի կիպի «քէօթիւլիւք իշլէյէլիմ քի էյիլիք կէլսին» պու հա՞նկը մանթըգա մուվաֆըգ տըր: Անլաեամաեօրըմ. պէնտէնիզին էֆքեարընճա, նէ՛ Էրմէնիլէրէ օլան մուհապպէթի, նէ՛ տէ ճիւտէն ազգասէր օլտըղը իչին պէօյլէ եապմըշ տըր: Թէրզեան Կ-Բաթրիգ էֆ, պիր եա պիր գաչ ատէմի եըլտըզընըն սէվտիյինի, քէնտիսինէ հէր խուսուստա արզը ուպուտիյէթ տէ պուլունտուղընը վէ պու եիւզտէն տէ չէրէֆինին արթաճաղընը կէօրիւրսէ, օ վագթ էն մուգատտէս չէյլէրի պու ուղուրտա ֆէտա էտէր:

Լաերգ օլմատըղընը իսպաթ էթտիկի Կ-Բաթրիկլիք Քրուսիսինի էլէ կէչիրմէք իչին գուլլանտըղը թէտպիրլէրին պաշլըճալարընտան պիրիսի տէ՝ իչպու չանքերէսի ռոլիւթիգասը տըր: Պու հալլէր, պու ալէնի ռուհ մուամէլէլէր մէյտանտա իքէն, քէնտի վազընըն նա՞սըլ թէէսսիրի օլապիլիր. մէկէր, «Պէն պու հէրէտիկօսլէգլարը իւչէաիլիմ իչին պէչիմանըմ. պէն եանլըշ եաբտըմ. Բոմա քիլիսէսինէ գարշը խըյանէթ տէ պուլունտըմ. պօնտան սօնրա պիր տահա եաբմայաճաղըմ...» տէյի պիր ալէնէն «բիւշմանըմէ» սէօյլէր իսէ, օլ վագթ գայիֆ գալպլէրտէքի սարսըղը իմիգատլարը թէքրարէն թազվիյէ էտէրէք. հէմ զալլ էթտիյի ճանլարը պիր տէրէճէյէ գատար գազանմըշ օլուր. հէմ տէ քէնտի զալլընին խալիսէթինի պէեան էթմիչ պուլունուր. աքսի թագտիրտէ նէ եաբսա թէէսսիրի օլմաեաճագ տըր: Կոնդակըն պու ճիհէթինին տահա չօգ չայեանը թէնգիտաթ նօզթալարը վար իսէ տէ, պիզ չիմտիլիք պու գատարըլա իքթիֆա էտէրէք, տիկէր նօգթալարընա կէչէլիմ:

ԱՏԱՆԱ (Տէվամի)

ՎԵՆԵՏԿՈՅ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՆԵՐԸ

Ընդհանուր Հայութեան, մասնաւորապէս Հայ-Կաթողիկէութեան պարծանք եղող երկու Մխիթարեան Միաբանութիւններէն Վիեննականներուն ճակատագիրն է անշուշտ, որ երբ Հասարակութեանս մէջ ազգային խնդիր մը ծագի, խոկոյն անոնց կը վերագրուի այդ խնդիրը արծարծող ոյժը, իբր վնասակար ոյժ և առանց լուրջ քննութեան կ'ամբաստանուին այդ Միաբանութեան այս կամ այն անդամները իբր գրգռիչ նոյն խնդրոյն: Ասոր փաստերը բազմաթիւ են և շատերուն ծանօթ, ուստի չեմ ուզեր ասոնց վրայ երկարիլ:

Միայն Թէրզեան Կ-Պատրիարքին միամեայ պաշտօնավարութեան միջոցին յարուցուած խնդիրը, որ հակառակ Նորին Սրբազնութեան սխալ գաղափարներուն և պնդումներուն, զուտ՝ ազգային և ներքին վարչական խնդիր մըն է, և ամենևին առնչութիւն չունի կրօնականին և հոգևորականին հետ, յայտնի է թէ ինչպէս ծագում առած է մեր մէջ: Կ-Պատրիարք մը որ չուզեր ճանչնալ ազգին անվիճելի իրաւունքները, և կ'ուզէ ջնջել ազգային—վարչական կազմակերպութիւնը կամ բոլորովին կերպարանափոխ ընել զայն, բնականաբար այդ յոռի քաղաքականութիւնը չէր կրնար ընդունուիլ իր վիճակին գիտակից, ազգային ոգւոյն և զգացմանց տէր և ազգային գոյութեան նախանձախնդիր ժողովրդեան մը կողմանէ:

Արդ, ինչ պէտք Մխիթարեաններու արծարծող ոյժին, ինչ պէտք անոնց գրգռութիւններուն և գործակցութեան: Հակառակն ենթադրել կը նշանակէ պարզապէս ժողովրդեան անզգայութիւնը, և զգալու ու գործելու համար իբր Առաջնորդ Վիեննայի Մխիթարեան ոյժին դիմելու անհրաժեշտ հարկը:

Իրաւ է թէ յիշեալ յարգելի Միաբանութիւնը բարոյական ոյժ մը ներշնչած է ազգային անհատներու, եթէ ոչ ընդհանուրին, գոնէ ստուար մեծամասնութեան մը՝ սակայն այդ ոյժը ուղղակի այս կամ այն խնդրոյն համար չէ սահմանուած. այլ այդ Միաբանութեան ազգային դաստիարակութեան մեծ հոգը ստանձնած օրէն ի վեր, կայացած է իւրաքանչիւր Մխիթարեան աշակերտին սրտին ու մտքին մէջ ներմուծել յարում մը՝ դէպ ի արդարին, դէպ ի ճշմարտին, դէպ ի գեղեցկին:

Վիեննայի Մխիթարեան պատկառելի Միաբանութիւնն մեծապէս օժտած է տարիներու երկայն շարքին մէջ մեկմեկու յաջորդող Հայութեան նորանոր սերունդները, կրօնական, բարոյական, կրթական, գեղարուեստական առաւելութիւններով, որոց շնորհիւ Ազգը միշտ պարծանօք տեսած է իր մէջ պետական բարձր պաշտօնեաներ, ուսումնական անձնաւորութիւններ, վաճառականներ, գեղարուեստի սիրահարներ և ն. և ն.: Նոյնպէս այդ Միաբանութիւնն պատիւ կը համարի իրեն տեսնել իր վաղեմի աշակերտները, որոնք ի փառս Եկեղեցւոյ, ի փառս իրենց Ազգին և Հայրենեաց, չեն վարանիր երբէք աջակցել այնպիսի խնդիրներու, որոնց օրինաւորապէս լուծումը, արդարութեան և ճշմարտութեան միայն կրնայ ծառայել:

Արդ, ինչ հարկ Վիեննայի Մխիթարեաններուն, Թէրզեանի յարուցած ազգային խնդրոյն մէջ ուղղակի միջամտութեան, ինչ հարկ իրենց այդ առթիւ գործօն դեր ստանձնելուն. չէ՞ մի որ իրենց տուած դաստիարակութիւնն ու կրթութիւնը կը բաւեն արդէն այդ դերը կատարելու: Այսուհանդերձ ինչ կայ ատոր մէջ այպանելի, մեղադրելի, քանի որ Թէրզեան Կ-Պատրիարքի սխալ, վնասակար և յոռի քաղաքականութեան դէմ բացուած ազգային դատը՝ արդար, ճշմարիտ դատ մ'է, և թէպէտ ծրի ամբաստանութիւն մ'է ըսել թէ Մխիթարեանները, ուղղակի այս դատն արծարծող ոյժը կը կազմեն, գրգռիչներ են եղեր, սակայն ամէն պարագայի մէջ պէտք է տեսնել ատոր մէջ ողջմտութեան, արդարասիրութեան, կրօնասիրութեան հետ ազգասիրութեան ու հայրենասիրութեան մեծ ոգին և մեծ գաղափարը, որոնք լաւ դաստիարակութեան ու կրթութեան արդիւնքներն են, և առ այս աշխատած են միշտ Մխիթարեանները, և այսօր Հասարակութեանս անդամներուն մեծամասնութիւնն այդ յարգելի Միաբաններուն հին ու նոր աշակերտներն ըլլալով, պատիւ բերած են իրենց ուսուցիչներուն և դաստիարակներուն, և այս է պատճառ որ այսօր գըրեթէ ամէն գաւառ, իրենց Առաջնորդ ունենալ կը փափաքի Մխիթարեան մը, գնահատելով այդ Միաբանութեան արժանիքը:

Ուստի, եզրակացնելով կը կրկնեմ. սխալ է ըսել թէ Վիեննայի Միաբանութեան Կ. Պոլսոյ պատ. անդամները առաջնորդներն են Անթի-Թէրզեան հոսանքին և գրգռիչներ են այդ խնդրոյն, սակայն ըսել թէ այդ Միաբանութեան լուրջ դաստիարակութեան արդիւնքն՝ այդ դատին բարոյական ոյժը կը կազմէ, ատիկա ճիշդ է: Բայց այդ ալ յանցանք մը չէր նար ենթադրուիլ Մխիթարեանց, որոնք իբր փարոս լուսաւորութեան Հայ ազգին, լուսաւորած են մտքերը, կրօնի ու մարդկութեան ճշմարիտ զգացումներով օժտած են սրտերը, և այսօր փառք ու պատիւ մըն է իրենց տեսնել անթիւ աշակերտներ, Կրօնի, Ազգին, Հայրենեաց և Մարդկութեան իբր մէյմէկ անխոնջ մշակներ: ԴԻՏՈՂ

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ՄԱՐԴ

Երբ կը նայի մարդս երկինք՝
Քեզ հոն տեսնել կը կարծէ ինք.
Ու տիեզերքն ալ տաճար
Մ'է ընդարձակ՝ իր համար:
Երբ իր սրտին մէջ կ'իջնէ՝
Հո՛ն ես Դուն, հո՛ն ի բընէ.
Եւ ի՛ր Աստուածը կ'ուզէ՝
Որ ինք նեղուի, լայ, սիրէ:
Փառտելը քո՛ւ գոյութիւնն՝
Ու հընչել տալ քու անունն՝
Ամենազնիւ միտքերուն
Ամենավսեմ է բերումն:
Ըզքեզ կ'օրհնէ իր սիրտի՛ն
Մէջ երկրաւոր մարդն յատին,
Երջանկութեան երբ տեսի՛լ
Մ'իր խեղճութեան գայ զօզուիլ:
Համայն աշխարհ քու փառքդ են.
Քեզ կ'երգէ ծիտն իր բոյնէն,
Քե՛զ կ'օրհնէ մարդ անհամար՝
Շիթ անձրևի մը համար:
Վեհ, անաղարտ գործեցիր.
Աղօթք մըն է ամէն իր.
Ու կը բաւէր ժըպտէիր՝
Մենք կ'ըլլայինք ծանրադիր:

Թարգմ. *** ԱԼՖ. ԾԸ ՄԻՒՍԷ

ԱԶԳԱՅԻ՛Ն

Բազար իրթէսի կիւնիւ, Վէքիլ Արհ. Ցարութիւն Եպս. Ճամճեան, Բաթրիգխանէ գաբու քէհեասը Դերյ. Ցովհ. Թ. Տ. Վ. Կէտիկեան իլէ պիրլիքտէ Տօլմապաղչէ սէրայընա ազիմէթլէ, Ջաթը հազրէթը Բատիշահիյէ, Բումէլիյէ սէյեահաթլարընտան ավտէթլէրինտէն տօլայը պէեանը րէսմը խօշամէտի իյլէմիշլէր տիր:

*** Պու ագշամ Վարչ. Ժողովըն ագտը իճթիմայէ տավէթ օլունտըղը խապէր ալընմըշ տըր:

*** Թէրզեան Կ-Բաթրիկին՝ Սագըզլեան Ցովհաննէս բաշանա կէօնտէրտիկինի եազըղըմըզ մէքթուպա տաիր ալտըղըմըզ մալիւմաթը մախսուսէյէ նէզարէն, պու մէքթուպ, քէնտիսինին եազմըշ օլտուղը իքի մահսուս մէքթուպա գարշը Երեսփ. ժողով գօմիսիօնը թարաֆընտան եազըլան թահրիրաթա ճէվապ օլուպ, մէալի վէ բուհը՝ իկի մէքթուպլարընըն վէ «հովուական»ընըն մէալ վէ բուհընտան սայքի փարգլը տէյիլ տիր: Պունտա, «Պէն սիզէ հագարէթ իթմէօրըմ. վազիֆէմի իճրա իտիեօրըմ» տէյի սէօզէ պաշլանարագ, կէօյա միլլէթէ նիզամնամէ եաբմագ՝ խէթա իմիչ կիպի «Ալլահա տուա իտէրիմ քի՛ սիզէ ազըլ ֆիքիր վէրսին, վէ ճանընըզ իչին թէհլիքէլի օլան չու խատաանըզտան սիզի ֆարիգ կէթիրսին» տէեօր, վէ «Մատամ քի Գաթօլիք քիլիսէսինէ սարըլըըզ տէեօրսընըզ, օ հալտէ էմրիմի գապուլ իթմէլիսինիզ վէ հիւքիւմէթը բուհանիյէ իթաաթտա պուլունմալըսընըզ. պէն սիզէ Սինօտ իլէ պիրլիքտէ իճապ իտէն նիզամնամէյի եաբաճաղըմ» տէյի իլավէ իտիեօր: Իչթէ այնի պասմա գալըպ սէօզլէր: Երմէնի-գաթօլիքլէր, Թէրզեան էֆ. նին էֆքեարընճա, նիզամնամէ եաբմագ իսթէմէքլէ, Բիլիսէնին էսասլարընա գարշը չըգմըշ օլուեօրլար. Բիլիսէյէ գարշը ասը պուլունուեօրլար, վէ զայրիհիւմ, վէ իճապ իտէն նիզամնամէյի տէ, քէնտիսի, Սինոտ իլէ պիրլիքտէ եաբաճագ իմիչ:— Լաքին հա՞նկը Քրիստոնէական վարդապետութիւն, հա՞նկը Աստուածաբանութիւն՝ միլլէթ նիզամնամէսի եաբմագ, Բիլիսէնին էսասլարընա գարշը ասը չըգմագ օ՞լըընը, Բիլիսէյէ, Մէգհէպէ իթաաթ՞ըսըզ տէմէք իտուկինի թաստիգ իտիեօր: Քէնտիսի, Սինոտ իլէ պիրլիքտէ պիր նիզամնամէ եաբաճագ իմիշ: Եկէր պու նիզամնամէ, եալընըզ վէ եալընըզ ուխրէվի, բուհանի մատտէլէր իւզէրինէ օլուրսա, նէ՛ ալէա. լաքին եալընըզ պաշլարընա միլլի, սիեասի, ճիսմանի մատտէլէրէ միւթէալլիգ պիր նիզամնամէ եաբմասա նէ՛ քէնտիսի, նէ՛ Սինոտ սէլահիյէթտար տէյիլ տիրլէր: Մէսէլա միլլէթ Նամընա բարա թօբլամագ, մալ ալմագ վէ սաթմագ, միլլէթին բարալարընը, պինալարընը չունուն պունուն էօհտէսինէ փէրագ վէ ինթիգալ իթմէք վէ զայրիհիւմ, պունլար, «հոգ հոգւոց» մէսէլէսի տէյիլ տիր քի, եալընըզ բուհանի հիւքիւմէթէ այիտ չէյլէր տիր տէնսին: Պունլար վէ պունլար կիպի միլլի, սիեասի վէ ճիսմանի մատտէլէրէ ճէմաաթըն գարըշմասը, նիզամնամէլէր եաբմասը, մէճլիսլէր թէշքիլ իթմէսի, նէ՛ տինէ գարշը տըր, նէ՛ քիլիսէյէ. Միլլէթ, հէր հալտէ չունըն պունըն զիմմէթինէ բարալար կէչմին, սաւ իսթիմալաթա ալէթ օլսուն տէյի թէշքիլ օլընմըմըշ տըր, վէ պունըն իչին նիզամնամէլէր եաբմասը, մէճլիսլէր թէշքիլ իթմէյէ հագգը վար տըր: Էօյլէ կէօզ պօեամալարընըն, սըրֆ ճիսմանի մատտէլէրէ՝ մէգհէպ ընէկի վէրմէքլիկին պաթըլ գէմանլարը կէչտի, էյ Թէրզեան Կ-Բաթրիգ էֆէնտի:

*** Էրզրումտա տախի քիլիսէ տէրսունինտէ Թէրզեան էֆ. նին Թահրիրաթը օգունմաղը ըլըաստա, էհալի պէյնինտէ ագիմ խօշնուտսըզլըգ հուսուլէ կէլմիշ, վէ պիր տէլիգանըը՝ բամէ իւլէրլէյէրէք, Թահրիրաթը մէգքիւրէյի, օգուեան վարդապետին էլինտէն ալմըշ, վէ պու սուրէթլէ օգունմասը օրտա տա մէն իտիլմիչ տիր:

ԻԽԹԱՐ

Պունտան պէօյլէ Թաշրալարտաքի ապօնէլէրիմիզին խախստ ապօնէ օլմագ արզու իտէնլէրին ապօնըման պէտէլլէրինի մանտափօսթ վէ սաիր սուրէթլէրլէ տօղրուտան տօղրու իտարէխանէմիզէ, զազէթամըզ սահիպը իմթիյազը Նամըն կէօնտէրմէլէրինի րճա իտէրիզ:

ԱՎՏԷԹԸ ՇԱՀԱՆԷ

Բատիշահըմըզ Սուլթան Մէհէմմէտ Րէշատ հազրէթլէրի, իքի հաֆթա գատար Բումէլիտէ, թէպաայը սատըգալարընը հուզուրը Շահանէլէրիյէ սէվինտիրմէք, վէ աթըլան սիլահլարտան սօնրա սուլհ ու սալահ էսէրլէրինի եայմագ մագսատիյլէ իճրաի սէյեահաթտան սօնրա, բազար իրթէսի կիւնիւ, Սէլանիքտէն բաքիլ օլտուգլարը Պարպրոս Խայրէտտին զըրհլըսը վէ մայէթը Շահանէլէրիյլէ վէ տօնանմայի Օսմանինին րէֆագաթըյլա Իսթանպօլա ավտէթ վէ մուվասալէթ պուեուրմըշլար տըր: Ջաթը հազրէթը Բատիշահինին բայիթախթտա գապուլիյէթի զաեէթ բարլագ օլմուշ տըր: Պէօյիւք քիւչիւք հիւզ գատար վաբօրլար, պայրագլարլա տօնանմըշ վէ էհալինին պիւթիւն էսնաֆլարընը 40-50,000 գատար մուրախխասլարընը համիլ օլտուգլարը վէ հէր պիրինտէ միւզիգա թագըմլարը պուլունտըղը հալտէ, թա սապահտան րէսմը իսթիգպալի իֆա իչին, Այիսթէֆանօս աշըգլարընա կիթմիշլէր տիր: Մաթպուաթ ճէմիյէթի, Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթինին Իսթանպօլ շիւպէլէրի վէ գլիւպլէրի, Շէյխ իւլ Իսլամըզ, Աշիրէ, Տախիլիէ, Խարիճիէվէ տիկէր նէզարէթլէր հէյէթլէրի, զուեումէն, մավու-

նաճը համալըար վէ սաիր էսնաֆիլըգլըար, մէքթէպլէր չակիրտանը վէ սաիրէսի, այ-րը այրը վաբօրլըար քիրալամըշլըար տըր։ Եօլլէյին տօնանմաի Օսմանի կէօրիւնտիւ-կիւնտէ, իսթիգպալ վաբօրլարը, րէսմը սէլամա տէլիլ օլարագ, հէր պիրիւքտէ տիւտիւկ չալմակա պաշլամըշլըար տըր։ Պու տիւտիւկ չալըշը, արասըրա թէքրար օլունմըշ տըր։ Պիր արա Պարպրօսս Խայ րէտտին զըրհլըսը տօնանմաի Օսմանիտէն այըրըլարագ, մէզքիւր վաբօրլարա եագ-լաշմըշ, վէ պու վաբօրլար՝ մուզիգալար չալընտըղը վէ ալգըշլար վուգու պուլ-տուղը հալտէ, մէզքիւր զըրհլընըն էթրա-ֆընը տօլաշմըշլըար տըր։ Զաթը հազրէթը Բատիշահի՝ զըրհլընըն արգա թարաֆըն-տա պիրինճի գաթտա, սատրազամ, հար-պիէ նազըրը վէ տիկէր վիւքէլա իլէ պիրլիքտէ պուլունարագ, ժանգուլըն չու ճիւմլէյի իրատ պուեուրմըշլըար տըր․

«Սէվկիլի Թէպաամըն հազըզի վէ սամիմի «օլան չու թէզահիւրաթընտան սօն տէրէ-«ճէ մահզուզ վէ միւթէէսսիր օլտում։ «Եէկեանէ թէմէննիեաթըմ, ումում ֆէ-«պաա էվլատլարըմըն մէսուտ վէ պախ-«թիեար օլմալարը տըր»։—Սաաթ 12ի 15 կէչէրէք «Պարպրօսս», իսթիգպալ վաբօր-լարը էթրաֆընտա վէ տօնանմաի Օսմանի արդասա օլարագ, Իսթանպօլա տօղրու եօլընա տէվամ իթմիշ տիր։ Սէլիմիյէ գըշլասը էօնիւնտէ Թօփլար աթըլմաքա պաշլամըշ, լիմանտա պուլունան պիւթիւն սէֆինէլէր պայրագլար իլէ տօնանմըշ, վէ Սէրայ-պուրնընտա վէ տիկէր սահիլլէրտէ Թօփլանմըշ օլան եիւզ պինլէրճէ էհալինին «Բատիշահըմ չօգ եաշա՛» ավազէլէրի ուեուգա չըգմըշ տըր։ «Պարպըրօսս», Թօփլարըն սէտասը, վէ հիսապսըզ էհա-լինին ալգըշլարը արասընտա Տօլմա-պաղչէ սէրայը էօնիւնէ գատար աՀէսթէ աՀէսթէ եօլընա տէվամ իտէրէք, օրատա Թէքրար տուրմըշ, վէ պու տէֆա եինէ իսթիգպալ վաբօրլարը՝ մուզիգալար Թէ-րէննիւմ իթտիքլէրի վէ ալգըշլար վուգու պուլտուղը հալտէ, զըրհլընըն էթրաֆընտա պիր տէֆա տահա րէսմը կէչիտ իճրա իյ-լէմիշլէր տիր։ Պատէհու Զաթը Շահանէ, 7 չիֆթէ պիր գայըղա բաքիպէն, վէ րէ-ֆագաթլարընտա սատրազամ վէ հարպիէ նազըրը պուլունար օլարագ, Տօլմա-պաղչէ սէրայընա չըգմըշլար, վէ պիր աղ իսթի-րահաթտան սօնրա, Շէհրի էմանէթի մու-րախխասլարընը գապուլ պուեուրմըշլար տըր։ Մուրախխասլար, Զաթը հազրէթը Բատիշահիյէ, շէհիր նամընա պէեանը րէս-մը խօշամէտի իյլէմիշլէր տիր։— Մաթ-պուաթ խատըմլէրի թարաֆընտան 50 գա-տար իմզա իլէ Զաթը հազրէթը Բատիշա-հիյէ պիր արզուհալ թագտիմ իտիլմիշ տիր։ — Կէճէ չէհրիմիզտէ վէ տէնիզտէ միւ-քէմմէլ գանտիլ տօնանմասը վէ չէհրը ա-յին իճրա իտիլմիշ, էնվայի ֆիշէնքլէր աթըլմըշ տըր։— Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթինին Իսթանպօլ չիւպէսի վէ գլիւպ-լէրի ապալարը, մէքթէպլէր Թալէպէկեանը, էսնաֆ հէյէթլէրի, էլլէրինտէ սանճագլար, ֆէնէրլէր, մէշալէլէր Թութարագ, Տօլմա պաղչէ սէրայը Հիմաեունը էօնիւնտէն կէչ-միշլէր, վէ Ակսարայա, Թագսիմ վէ Պէյ-օղլը ճատտէի քէպիրի Թարիգիյէ չէհրի տէվր իյլէմիշլէր տիր։ Պունլարըն էօնիւն-տէն կիթմէքտէ օլան պանտօ միւզիգա-լարը վէ եախօտ միլլի չալղըլարը՝ միլլի հավալար չալմագտա պուլունմըշլար տըր։ Պունլար մէեանընտա պաշը պօզուգ Թու-լումպաճըլարըն զըրըլտըը րէնկլի գըեա-ֆէթլէրի, վէ րէնկարէնկ Թուլումպալա-րընըն Թէզհինաթը, քէզալիք սարրաֆ, Թա-րագճը, գապա սէբէթճի, քէրէսթէ նագլի-յէճի, քէսէրճի, նագգաշ, սագա էսնաֆը, խանկըն գուլէլիլէրի վէ սաիրլէրի, քէնտի-լէրինէ մախսուս սանճագլարը վէ միւզի-գալարըյլա, ֆէնէր վէ մէշալէլէր Թու-թարագ, սէրայը Հիւմաեունըն էօնիւնտէն կէչտիքճէ, Զաթը Շահանէ պալգօնտա չը-գարագ, պէեանը իլթիֆաթ վէ հավէր-լէրի վասըլթասըյլա տա հէր հէյէթէ սէլամը Շահանէլէրինի բայէկեան պուեուրմըշլար տըր։ Պու կէչիտ, պէշ սաաթ, եանի եա-րը կէճէյէ պիր սաաթ սօնրայա գատար տէվամ իթմիշ տիր։ Շէհրը ային իսէ, հէ-ման սապահա գատար իմթիտատ իյլէմիշ տիր։

Զաթը Շահանէ, սէյահաթլարը էս-նասընտա իրատը նութգ իթմիշ օլան պի-րի Պուլկար վէ տիկէրի Իսլամ իքի չօ-ճուղը, պէօյիւք մէքթէպլէրէ գօյմագ իւզրէ պէրապէրլէրինճէ Իսթանպօլա կէ-թիրմիշլէր տիր։ Պունլար, սէրայը Հիւ-մաեունտա միսաֆիր օլմուշլար տըր։

Ավտէթա Շահանէ միւնասիպէթիյլէ թիւն վիւքէլա հուզուրը Շահանէյէ գա-պուլ պույրուլմըշ վէ րէք չօգ ըիճալ վէ սաիր զէվաթ՝ մապէյնը Հիւմաեունա կի-տէրէք, իմզալէրինի տէֆթէրը մախսուսա գայտ իթմիշլէր տիր։

Զաթը հազրէթը Բատիշահիյի իսթիգ-պալէ կիտէն հանըմլարը համիլ օլան Բրէն-չիրէսսա Մարիա վաբօրը՝ Ասալար հիմա-րէնտա գումա օթուրմըշ տըր։ Հանըմլար՝ տիկէր վաբօրլար վասըթասըյլա եէրլէրինէ նագլ իտիլմիշլէր տիր։

Աեանտան միւշիր Ֆուատ բաշա՝ Շիր-գա վաբօրընտա, գամարանըն մէրտիվէ-նինտէն տիւշէրէք․ վիճուտի ինճինմիշ վէ տէրհալ գօնաղընա նագլ իտիլմիշ տիր։

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼԸԳ

Շգօտրա գօմանտանլըղընտան յնս, 11 Թարիխլի աժիտէքի Թէլէկրաֆ ալընմըշ տըր․ —Տիւն սաաթ 6տան 11է գատար, Վօգլիթ վէ Սէմ սուլարընըն սօնլարընա եագըն, հուտուտըմըզտա պուլունան գա-եալը սըրթլարընտա Թէհասսիւն իթմիշ օ-լան էշգըեա՝ Պէրմիա օրտուկեահը իւզէ-րինէ աթէշ իթմիշլէր տիր։ Լաքին աթը-լան Թօփլարըլա մուգապէլէ օլունարագ, միւսատէմէ տուրմուշ տըր։ Էշգըեատան բէք չօղունըն վուրուլարագ տէնիզէ տէօ-քիւլտիւկիւ կէօրիւլմիւշ տիւր։ Բայչէ օր-տուկեահընտա իւէրի գարագօլլա ը իւզէ-րինէ Սէմին սաղ ճիհէթինտէքի էշգըեա Թարաֆընտան աթէշ իտիլմիշ իսէ տէ, պիր Թէէսսիրի օլմամըշ տըր։ Վօգլիթ վա-տիսինտէ բուսսուլա ուղրատըղը էվվէլճէ խապէր վէրիլէն Թրապիզօն ալայը եիւզ-լէրինին մուհաֆազասընա մէմուր օլան էֆրատտան պիրի Թէլէֆ օլմուշ վէ տէօր-տիւ մէճրուհ օլարագ, խաստախանէյէ նագլ իտիլմիշ տիր։

** Իսթանպօլտան «Նայէ Ֆրայէ Բր-բէսս»յէ աժիտէքի Թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր․— Քեաֆֆէյի մուսալլահ տէվլէթլէր, Գարատաղ հիւքիւմէթինէ միւրաճաաթլա, մէմլէքէթինէ իլթիճա իթմիշ օլան Մալի-սօրլարը, հիւքիւմէթը Օսմանիյէ Թարա-ֆընտան վէրիլմիշ օլան մէօհլէթ Թէ-լիմ օլմաեա իգնա իթմէյէ չալըշմասը իչին Թավսիյէտէ պուլունմըշլար տըր։ Պու միւրաճաաթ հագգընտա Պապը Ալիյէ մա-լումաթ վէրմիլ տիր։

** Եէրլէրինէ ավտէթ իտէն ֆագիր Մալիսօրլարա եէնէճէք Թէվզի իթմէք իւզրէ, Շգօտրա վալիսինէ 1000լիրա կէօն-տէրիլմէսի Մէճլիսի վիւքէլաճա գարար-լաշտըրըլմըշ տըր։

** «Նէնի Ղազէթա»նըն բիլտիրտիկինէ նա-զարէն, Գարատաղըն հարէքէթի հագգըն-տա իճրաի միւզաքէրաթ իթմէք իւզրէ, պու հաֆթա Հագգը բաշանըն Թահթը րիեասէթինտէ ֆէվգելատէ սուրէթտէ Մէճ-լիսի վիւքէլա ագտ օլունաճագ տըր։ Վէ-րիլէճէք գարարլար՝ Շէվքէթ Թօրղուտ բաշաեա Թէպլիղ իտիլէճէք տիր։ Պապը Ալի, պու խուսուստա քէնտի նազարի-սինի մուսալլահ տէվլէթլէրէ իպլաղ վէ պէեան իտէճէք տիր։

** Ջէթինէտէն Բէթըրէսպուրկա չէքիլէն նիմ րէսմի մալումաթա նազարէն, Գա-րատաղ րէիսի վիւքէլասը սապըգ Մ․ Լա-գաշ Միլգօվիչ՝ մէճլիսին պէյն էլ տիւէլ ուսուլընճէ Թէսվիյէսինի Թէքլիֆ իթմէք իւզրէ Բէթըրէսպուրկա ազիմէթ իթմիշ տիր։ Պունտան պաշգա Միլգօվիչ՝ Թիւր-քիեաեա ավտէթ իթմէք իսթէյէն միւլթէ-ճիլէր վէ Արնավուտլըգ իսեանընա միւ-Թէալլիգ պազը մէսէլէլէր հագգընտա տա-խի իճրաի միւզաքէրէ իտէճէք տիր։

** Ասը Արնավուտլարըն Թէրքը սի-լահլա արզը իթաաթլարը իչին վէրիլէն 10 կիւն մէօհլէթ՝ 15 կիւնէ Թէմտիտ իտիլ-միշ տիր։

** Ջէթինէ Օսմանլը սէֆիրի՝ ասը Ար-նավուտլարը իթաաթա իգնա իթմէք իչին Բօտկօրիցաեա կիթմիշ տիր։ Պունլարըն պապալըգըն իթաաթ իթմէքտէ օլտուգ-լարը, տիկէրլէրին Թէրէտտիւտտէ պուլուն-տուգլարը խապէր վէրիլիեօր։

** Եվրօպա ղազէթալարը՝ «վասի պիր խատարէի մուխթարէէ» էլէ կէչիրմէք իւզրէ Արնավուտլարըն տէվլէթլէրէ կէօնտէրտիք-լէրի պէեաննամէյի նէշր իտիեօրլար։ Պու պէեաննամէտէ, Արնավուտլար՝ հիւքիւ-մէթը Օսմանիյէ ալէյհինտէ պուլունմա-տըգլարընը, վէ Պալգանլարըն բօլիթի-գասը մուվազէնէսինի պօզմամագ իւզրէ իսթիգլալ արզուլարընտան վազ կէչտիք-լէրինի իֆատէ իթմիշլէր տիր։

** Մալիսօրլարըն էլիագօպօսը Մօն-սէնեօր Թօչչի՝ Րօմանա վասըլ օլմըշ, վէ ասըլարըն պէօյիւք գըսմընըն Նէնուգ սի-լահ ալթընտա պուլունտուղընը՝ պիր մի-լագաթընտա պէեան իթմիշ տիր։

** Հիւսէյին Հիլմի բաշանըն եագընտա Րօմաեա վասըլ օլարագ, րէիսի վիւ-քէլա իլէ Պալգան մէսէլէլէրի իւզէրինէ իճրաի միւզաքէրէ իտէճէկի, վէ Իթալիա ղազէթալարընըն պու զիեարէթէ պէօյիւք էհէմմիյէթ վէրմէքտէ օլտուգլարը՝ Րօմա-տան ալընան պիր Թէլէկրաֆտա իշար օ-լունմըշ տըր։

** Թրիպօլինա ղազէթասը՝ Շէվքէթ Թօրղուտ բաշանըն պէեաննամէսինինտէն պահսլա, Կէնճ-Թիւրքլէրինըն գուվվէթ-լէնմէսի՝ Հէլլէնիզմի միւնթէլիֆէյէ իտիլէ-ճէք միւսսատէքեարլըգլարա, վէ Թիւր-քիեանըն միւսթագպէլի իլէ Եվրօպա միւ-սալէհասընըն Թէէմմիւնի՝ Արնավուտլըգ մէ-սէլէի միւշքիլէսինին Թէսվիյէսինէ պաղլը պուլունտուղընը պէեան իտիեօր։

** Բէթըրէսպուրկ մէհաֆիլի իհեասիէ-սինտէ, Պալգանլարըն ահվալի՝ ղաեէթ կէրկինլի ատտ օլունուեօր։

** Վիէննանըն Գամթօլիք ղազէթա-լարընտա վէ Գամթօլիք մէհաֆիլինտէ, ասը Մալիսօրլարը վէ Միրտիթլիալըլարը իչթի-զամէն, Թիւրքիա ալէյհինտէ պէսլէնէն հիսսիեաթտան «Սէնիյն» ղազէթասը ղաեէթ միւթէէսսիր օլուպ, պունը, մէզքիւր ղազէ-թալարըն վէ մէհաֆիլին՝ իսլամիյէթ ալէյ-հինտէ պիր խուսումէթի կիզլի ֆարզ ի-տիեօր, վէ Եվրօպա մէտէնիյէթինէ, ինսա-նիյէթէ վէ էֆքեարը սէրպէսթիյէյէ եա գըշտըրմաեօր։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Եղըրում վալիսինտէն Օսմանլը վէ Րուսիա հուտուտը իւզէրինտէքի սօն հա-տիսէ հագգընտա Տախիլիյէ նէզարէթինէ պիր րաբօր կէօնտէրիլմիշ տիր։ Պունտա, 7 նէֆէր Գազագ ասքէրինին հուտուտը Թէճավուզլա, Օսմանլը Թօբրաղընա կիր-տիքլէրի վէ պազը աշիրէթլէրին չատըր-լարընա տօղրու իլէրլէտիքլէրի պիլտիրիլ-միշ տիր։ Ասաքիրը Օսմանիէ, Րուս ասա-քիրինի կէօրմէքլէ, քէնտի Թօբրագլա-րընա ավտէթլէրինի իխթար իթմիշլէր, վէ պունա մուգապիլ Գազագլար սիլահա սարըլտըգլարընտան, Շաքիր իսմինտէ պիր ասքէր վէ էհալիտէն պիրի Թէլէֆ օլմուշ-լար տըր։

Եանեա վալիսինտէն Տախիլիյէ նէզա-րէթինէ պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, յունիսին 9ընճը կէճէսի Ագօթա նամ մահալլին Օս-մանլը գարագօլընտան պիր միւֆրէզէ իճ-րաի տէվր իտէրքէն, Եունան գարագօլը Թարաֆընտան 50 գուրշուն աթըլմըշ, լա-քին ասաքիրը Օսմանիէ մուգապէլէ իթ-մէյիպ, սապահա գատար մէվզիլէրինի մուհաֆազա իթմիշլէր տիր։ Ասաքիրը Օսմանիյէտէն մագթուլ վէ մէճրուհ օլ-մամըշ տըր։ Գուրշունլարըն մուայենէ-սինտէն՝ Մանլիխէր թիւֆէնքլէրինէ ա-թըլմըշ օլտուղը անլաշըլմըշ տըր։

Րում բաթրիգխանէսինին Լօնտրա վէ-քիլի արհիմանտրիթ Բակօնիս, Ինկիլթէր-րա գրալընըն հուզուրընա գապուլ օլու-նարագ, միւշարիլէյհ, րէսմը Թէթէվ-վիւճիւնտէն տօլայը բաթրիկին վէ սինօ-տըն Թէպրիքեաթընը պէեան իյլէմիշ տիր։ Գրալ, հագգընտա իզհար օլընան պու հիս-սիեաթա Թէշէքքիւր իթմիշ տիր։

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսս»նին եազտըղընա կէօրէ, Կիրիտին համի տէվլէթլէրի, Թիւր-քիա իլէ Եունանիսթան արասընտա իխ-Թիլաֆ չըգարմամագ իչին, գատըլար մէ-սէլէսինին հալլինի պիր վագթը աթէրէ Թալիգ իթմէյի գարարլաշտըրմըշլար, վէ պու գարարլարընը Պապը Ալիյէ Թէպ-լիղ իթմիշլէր տիր։

«Թէրճէմանը Հագիգաթ»տա օգուն-տըղընա նէզարէն, ասքէրլիք գանունը ճէտիտի պա իրատէի սէնիէ Թաստիգ պույրուլտըղը հալտէ, պունուն 75ինճի մատտէսի մուճիպինճէ իւլումէթը ասքէ-րիյէ տախիլ օլմալարը լազըմ կէլէն 29 եաշընտան 45 եաշընա գատար օլանլարըն ճէտվէլլէրինին հազըր իտիլմէսի իճապ ի-տէնլէրէ էմր օլունմըշ տըր։

Իթալիա սէֆիրի ճումա իրթէսի կիւ-նիւ Պապը Ալիտէ խարիճիէ Նազըրը իլէ ուզուն միւտտէթ միւլագաթ իթմիշ տիր։

Կէչէն կիւն Իսթանպօլտան Պուլկարիս-Թանա կիթմիշ օլան պիր Օսմանլը՝ Շու-մէն նահիյէսինին պիր քէօյիւնտէ գօլէ-րատան վէֆաթ իթմիշ տիր։

Մանասթըրտան ալընան պիր Թէլէկ-րաֆա, Լիվատիա ճիվարընտա մահէլլի միւթէպլիրանընտան պիր Րումըն էշգըեա Թարաֆընտան տաղա գալտըրըլտըղը պիլ-տիրիլմիշ տիր։

Բազար ագշամը, ալաֆր․ սաաթ 7 րատտէլէրինտէ, Արնավուտ-քէօյիւ ըըխ-Թըմը գարշըսընտա աճըգլը պիր տէնիզ գազասը վուգու պուլմըշ տըր։ Ավսթ-րիա պանտէրալը պիր ըըմօրքէօր վա-բօրը՝ սուլարըն ագընթըսըյլա պիր սան-տալըն իւզէրինէ տօղրու իլէրլէմիշ․ նէ՛ գաբթան, նէ՛ սանտալճը միւսատէմէնին էօնիւնիւ ալամաեարագ, նիհայէթ միւսա-տէմէ վուգու պուլուպ, սանտալ տէվրի-լէրէք բարչալանմըշ վէ իչինտէ պուլունան պէշ քիշի իլէ պիր չօճուգ տէնիզէ տէօ-քիւլմիւշլէր տիր։ Պու էսնատէ ըըմօրքէօր իւզէրինտէ պիր չօգ էհալի պուլունուպ, պունլար՝ վագըայը մէզքիւրէտէն ֆէվ-գէլատէ միւթէէսսիր օլմըշլար, վէ էթ-րաֆտան գաեըգ վէ սանտալլար էթիշէ-րէք, պիչարէլէրի գուրթարմաեա գատար սարըլըգ տուրամըյմըշլէրի իչին, բէլքիմ գահվէխանէլէրինին իսկէմլէ, սանտալըն կիւպի պագը չէլէրինի տէնիզէ աթմըշլար տըր։ Տէնիզէ տէօքիւլէնլէրին ֆէրեատ ու ֆիղանը Թիւրիւֆ օլունմագ տէրէճէտէ օ-լուպ, պունլարտան իչիւ՝ բարչալանան սանտալըն Թախթալարընա սարըլմըշ, վէ տէնիզին տալղալարընա, ագընթընըն չիտ-տէթինէ գարշը խայլի ուղրաշըրգտան սօնրա, սէֆիլ պիր հալտէ սահիլէ չըգա-րըլմըշլար տըր։ Տէօրտիւնճիւ չախս, եիւզմէքտէ մահիր օլմասըյլա, օն տագը-գա գատար տալղալար վէ ագընթը իչին-տէ պաթըբ չըգմըշ, վէ չօճուգ օլտուղու հալտէ, հէման ղայպ օլաճագ իքէն, պիր սանտալ եէթիշէրէք պիչարէյի գուր-Թարմըշ տըր։ Լաքին պէշինճի չախս պաթմըշ, վէ պիչարէ չօճուգ իսէ, էլլէ-րինի սիւրմանէ տօղրու գալտըրարագ, գայըը տէրեասա նապէտիտ օլմըշ տըր։

Եղըրումտան եազըլըղընա կէօրէ, չու էսնատէ չէհրը մէզքիւրտէ երգաղ ֆէվգէլատէ պահալըլաշմըշ տըր։ Էքմէյին ֆիեաթը եիւքսէլմիշ, օղըր էթի 4 ղչ․ա, գօեուն էթի 6 ղչ․ա չըգմըշ տըր։ Սաիր ասնաֆլէրտէ գօեուն էթի չու ղէմանտա 2 ղչ․ա սաթըլըր իմիշ։

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

14 Յունիս 1911

	Ղչ․	բր
Թէվհիտ իտիլմիշ էսհ․ ում.	101	23
Րումէլի չըմէնտէֆէրի ֆր․	214	75
Օսմ. Պանգա․ չիրքէթի Լ․Օ․	4	80
Տէրիւ․ Թրամվայ գուբ․	23	85
» » Թահվ․ ֆր․	500	
Րէժի	15	5
Տէրիւսաատէթ Րըխթըմ	447	
Տէրգօզ	359	
Անատօլը չըմէնտէֆէրի գուբ․	15	80
» » Թահ․	514	
Բրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա․	241	
» » » Բ․	281	

ԱԳՁԷՆՏԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ․ լիրասը 100 ղչ․տան	Ղչ․	բր․
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	107	21
Մէթալիք	103	20
Բօլ	93	
Ֆրանսըզ ալթունը	87	10
Ինկիլիզ լիրասը	109	39
Կըրմիզ	50	
Բուպլի քեաղըտ	86	

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Գէօզլիւճեա Թագսիմ ճատտէսինտէ Ն․ 65

Սահիպի իմթիեազը վէ
միւտիրը մէսուլը ղազէթա
ՅՈՎՀ․ ԹՕԼԱՅԵԱՆ